

Småkraft AB
Drottninggatan 18
80320 Gävle

24 November 2023

Mottagare

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Remissvar för KN2024/01642 Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Presentation av Småkraft AB

Småkraft AB är en ledande aktör inom småskalig vattenkraft i Sverige. Företaget fokuserar på att utveckla, äga och driva små vattenkraftverk med målsättningen att leverera hållbar och förnybar energi. Småkraft AB spelar en central roll i Sveriges strävan mot en mer klimatvänlig och förnybar energiförsörjning.

Värden och vision

Småkraft AB strävar efter att kombinera ekonomisk lönsamhet med miljöhänsyn. Visionen är att bidra till den globala energiomställningen genom att leverera ren energi och samtidigt bevara naturresurserna. Företaget följer strikta miljökrav och säkerställer att deras verksamhet inte påverkar den lokala ekologin negativt. Småkraft AB arbetar för att uppnå långsiktiga hållbarhetsmål genom innovativa lösningar och nära samarbete med lokalsamhällen.

Huvudaktiviteter

- **Drift och underhåll:** Att upprätthålla en säker och effektiv drift av vattenkraftverken är en kärnverksamhet. Småkraft AB lägger stor vikt vid kontinuerligt underhåll och teknisk uppgradering av sina anläggningar för att säkerställa optimal prestanda och livslängd.
- **Förvärv och uppgradering:** Genom att förvärva och modernisera befintliga vattenkraftverk bidrar Småkraft AB till att öka effektiviteten och produktionen av förnybar energi i Sverige. Dessa uppgraderingar syftar till att möta framtidens energibehov och krav.

Sammanfattning

Småkraft AB är en betydelsefull aktör inom småskalig vattenkraft i Sverige, med en stark vision om att leverera hållbar och pålitlig energi. Företaget kombinerar ekonomisk lönsamhet med miljöhänsyn genom innovativa lösningar och nära samarbete med lokalsamhällen. Genom att utveckla, driva och underhålla vattenkraftverk som lever upp till stränga miljökrav, bidrar Småkraft AB aktivt till Sveriges energiomställning och ett mer hållbart samhälle.

Klassning av vattenförekomster som KMV – Kraftigt Modifierat Vatten

Vi ser positivt på förslagen om att underlätta för KMV-klassning och beslut om Mindre Stränga Krav (MSK). De föreslagna ändringarna i regelverken inkluderar ett nytt andra stycke i 42 a § samt en tredje punkt i 42 b §, vilket innebär att Vattenmyndigheterna ska revidera miljökvalitetsnormerna i samarbete och fokusera på KMV och MSK.

Trots den goda intentionen behöver regelverkens skrivningar förstärkas. Förslagen i 4 kap. 3 a och b §§ missgynnar småskalig vattenkraft, och om dessa regler införs kan möjligheten till KMV begränsas till klass 1- och 2-anläggningar, vilket hotar småskalig vattenkrafts framtid.

En tydligare och enklare KMV-klassificeringsprocess enligt EU:s vattendirektiv, som sker i tre steg, är nödvändig. Nuvarande process saknar ofta underlag för första steget, och den föreslagna kvalitetsfaktorn bristande konnektivitet är bra, men ytterligare förenkling av hydrologisk regim och morfologi behövs.

I det andra steget bör åtgärder vara ändamålsenliga, rimliga och kostnadseffektiva, något som Vattenmyndigheterna inte alltid bedömer korrekt, vilket leder till ökade rättsliga prövningar.

Det tredje steget fokuserar endast på elsystemnyttor, medan EU:s direktiv också kräver beaktande av samhällsnyttor som kultur och översvämningsskydd. Småskalig vattenkraft är en viktig del av kulturlandskapet, och Sverige skulle även med fler KMV-klassificerade vattenförekomster fortfarande ligga under EU:s genomsnitt.

Hanteringen av Natura 2000-områden äventyrar en stor del av den svenska vattenkraften

Det föreslagna regelverket kan leda till kostsamma utrivningar och produktionsförluster för kraftverk inom Sveriges cirka 4100 Natura 2000-områden. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att revidera bevarandeplanerna, ofta med skärpta krav för hög ekologisk status. Dessa fastställda planer och de beslutande normerna kan inte överklagas av kraftverksägarna.

När ansökningar om miljöprövning når mark- och miljödomstolen, utgår domstolen från dessa normer, vilket ofta leder till att kraftverk rivs ut. Det finns en möjlighet för domstolen att begära regeringens tillstånd att avvika från Natura 2000-kraven, men detta sker sällan, vilket hotar många kraftverk och strider mot den politiska viljan. Minskad produktion till följd av Natura 2000 ryms inte inom den politiskt beslutade ramen på 1,5 terawattimmar per år.

De flesta vattenkraftverk fanns redan innan Natura 2000-områdena inrättades, vilket gör det problematiskt att senare ifrågasätta deras verksamhet. Länsstyrelsernas skärpningar hotar kraftverk som fanns vid tidpunkten för skapandet av bevarandeplanerna. Ett särskilt skydd behövs för befintliga kraftverk inom Natura 2000.

Värdet av vattenkraften

Nationell effektivitet i vattenkraft ställs mot lokal miljöpåverkan, men vattenkraft ger även lokala fördelar, såsom arbetstillfällen, bevarande av kulturmiljöer, och rekreativsmöjligheter.

Vattenkraft kan bidra till krishantering genom att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner med ödrift. Att ställa nationell nytta mot lokal påverkan är orimligt, likt påståendet att Sveriges växthusgasutsläpp är obetydliga globalt. Varje kilowattimme räknas och småskalig vattenkraft har ofta liten miljöpåverkan, vilken kan minskas med väl avvägda åtgärder.

Den småskaliga vattenkraftens bidrag till lokalsamhället

Småskaliga vattenkraftverk bidrar inte endast med förnybar elproduktion utan också med lokal elproduktion och stabilitet i elsystemet. Genom ödrift kan vattenkraften säkerställa att samhällskritisk infrastruktur fungerar även vid avbrott i det storskaliga elnätet. Omprövningarna bör därför ge större vikt åt elförsörjningsaspekten samt det kulturhistoriska värdet av dessa kraftverk.

HARO-värden

Uppdelningen av huvudavrinningsområden (HARO) bygger på en förstudie inför den nationella planen (HaV dnr. 496-2018), med mål att fördela 1,5 terawattimmar/år i alla vattendrag med minst en klass 1-anläggning, vilket ansågs viktigast för reglerkraften. Det finns totalt 22 sådana avrinningsområden. De flesta småskaliga vattenkraftverk ingår i "Övriga avrinningsområden" med hög påverkan, där gränsvärdet är satt till 0,167 terawattimmar/år, högre än för exempelvis Luleälven.

Den nya bilaga 2 innebär att nästan alla småskaliga vattenkraftverk förlorar möjligheten till KMV-klassning. Endast klass 1- och klass 2-anläggningar gynnas, vilket missgynnar klass 3-anläggningar kraftigt. Förslaget skapar ett nålsöga i 4 kap. 3 b § som småskalig vattenkraft inte kan passera.

Gävle 24 November 2024

Anders Edin

VD Småkraft AB

Bergen 24 November 2024

Terje Vedeler

CEO Småkraft AS

